

До Міжнародного Дня боротьби із зловживанням наркотиками та їх незаконним розповсюдженням – 26 червня 2019 року

Міжнародний день боротьби із зловживанням наркотиками та їх незаконним обігом був започаткований резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй у 1987 році для залучення уваги до масштабів світової проблеми наркотиків з позиції громадського здоров'я, попередження незаконного їх вживання, можливості зниження тягаря хвороб і соціальних втрат, обумовлених вживанням психоактивних речовин. Наркоманія – це захворювання, яке виникає у разі систематичного вживання психоактивних речовин, та проявляється психічною та фізичною залежністю від них. Незаконне використання психоактивних речовин завдає колосальної шкоди фізичному і психічному здоров'ю залежних від наркотиків людей.

У останній, двадцятій Всесвітній доповіді Організації Об'єднаних Націй щодо наркотиків 2017 року повідомлено, що у 2015 році близько чверті мільярда людей вживали наркотики. З них 29,5 мільйона осіб (або 0,6% всього дорослого населення світу) страждали від розладів, пов'язаних з вживанням наркотиків. Опіоїди були найбільш небезпечним видом наркотиків і стали причиною 70% випадків негативного впливу на здоров'я, пов'язаного з вживанням наркотиків. Порушення, обумовлені використанням амфетамінів також склали значну частину глобальних захворювань.

Споживачі нових психоактивних речовин піддають себе додатковим серйозним ризикам, не знаючи про вміст та дози складових, які до них входять. У доповіді відмічається, що гепатит С спричиняє найбільшу шкоду приблизно 12 мільйонам людей, які вживають ін'єкційні наркотики в усьому світі, близько 1,3 мільйона страждають як від гепатиту С, так і від ВІЛ-інфекції. В цілому, у три рази більше людей, що вживають наркотики, помирають від гепатиту С, ніж від ВІЛ. Незважаючи на деякі успіхи в лікуванні гепатиту С, доступ до лікування у більшості країн залишається дуже дорогим.

Розширення масштабів зловживання наркотичними засобами і їхнім незаконним обігом відзначалось із середини 19 сторіччя, коли стало зрозуміло, що ні одна країна світу самостійно не зможе вирішити проблему. Тому вже на початку 20 сторіччя міжнародне співтовариство стало створювати механізми глобального контролю, який би обмежив доступ до наркотиків. Більше десятка багатосторонніх домовленостей були укладені до 1961 року, коли під егідою ООН була прийнята Єдина Конвенція про наркотичні засоби, а у 1971 році - Конвенція про психотропні речовини, яка поширила систему адміністративного контролю на нові категорії синтетичних наркотичних засобів. Обидві Конвенції були орієнтовані головним чином на регулювання законного обігу наркотиків і психотропних речовин, недопущення їх відпливу у канали незаконного обігу. В цей період головні зусилля були спрямовані на обмеження виробництва наркотиків, імпорту і експорту до такої кількості, яка необхідна для законних медичних і наукових цілей. Конвенція 1971 року передбачила кримінальну відповідальність громадян за навмисне порушення законодавства, прийнятого на її виконання, причому за серйозні порушення Конвенція передбачала введення суворих покарань, зокрема тюремного вироку або іншої форми позбавлення волі. У 1988 році була прийнята нова міжнародна Конвенція, спрямована цілком на боротьбу проти незаконного обігу наркотичних і психотропних речовин. Викорінення такого обігу визнано колективним обов'язком усіх держав.

Процес розвитку системи скоординованого міжнародного контролю продовжується. Наша країна першою серед країн-членів Співдружності незалежних держав ратифікувала антинаркотичні Конвенції Організації Об'єднаних Націй. За ініціативи України Генеральна Асамблея ООН у 1990 році прийняла політичну декларацію та всесвітню програму дій, оголосивши 90-і роки десятиріччям боротьби з незаконним виробництвом та розповсюдженням наркотичних засобів та психоактивних речовин. Були прийняті Закони України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори», «Про заходи протидії

незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними», внесено доповнення та зміни до Кримінального Кодексу України.

До наркотичних засобів, згідно законодавству України, відносяться речовини, природні чи синтетичні, препарати, рослини, включені до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. На жаль останніми роками спостерігається постійне збільшення кількості злочинів, пов'язаних із порушенням обігу та незаконним використанням наркотичних засобів. Разом із тим, як на світовому, так і на національному рівні не припиняються наукові дискусії з приводу декриміналізації так званих «легких» наркотичних засобів. У січні 2016 року було створено відповідну петицію до Президента України. Незважаючи на те, що вона не набрала достатньої кількості підписів, факт її появи свідчить про зацікавленість частини українського суспільства в узаконенні вживання, зокрема марихуани (конопля, канабіс). На сьогодні позитивні та негативні сторони такого кроку для сучасного суспільства країни та прийдешніх поколінь залишаються недостатньо вивченими.

Нелегалізовані наркотичні речовини умовно поділяють на «легкі» і «важкі». Зокрема до «легких» відносять марихуану, до «важких» - героїн, метадон, амфетамін, кокаїн. Згідно з інформацією Українського медичного та моніторингового центру з контролю алкоголю та наркотиків, найбільш поширеною наркотичною речовиною в країні є марихуана.

У січні 2017 року Німецький Бундестаг схвалив законопроект, згідно з яким важкохворі пацієнти зможуть отримувати в аптеці за рецептом лікаря медикаменти, вироблені з канабісу. Такі рішення приймалися і в інших країнах світу для легалізації наркотиків, вживаних з так званою «медичною» або «лікувальною» метою. Подібне лікування у Німеччині може призначатись тільки у виключних випадках. Наприклад марихуану за рецептом лікаря можуть отримувати особи, які страждають на тяжкі хронічні захворювання, у разі якщо інші методи лікування виявилися неефективними. Йдеться про використання канабісу для зняття больового синдрому у хворих на тяжкі форми ревматизму, раку, розсіяний склероз, СНІД і ряд інших захворювань. Вважається, що такі ліки можуть принести користь хворим на рак, які після хіміотерапії відчують нудоту, допоможуть боротися з відсутністю апетиту, втратою ваги у пацієнтів з пухлинами. Журнал «Ендокринологія» у 2013 році на своїх сторінках повідомив про попередні епідеміологічні дослідження щодо позитивного впливу канабісу на контроль хворими на цукровий діабет пацієнтами рівня глюкози у крові/

Вживання наркотичних речовин у будь-якому випадку має шкідливий вплив на організм людини. Це проявляється у порушеннях сну, депресії та агресивності. Різко погіршується пам'ять, здатність до логічного мислення, засвоєння інформації, зосередження. Можуть розвиватись серйозні психічні захворювання. Єдина Конвенція про наркотичні засоби 1961 року, хоча і визнає, що застосування наркотичних засобів у медицині продовжує бути необхідним для полегшення болю, страждань і вжиття належних заходів для задоволення потреб в наркотичних засобах для таких цілей, проте зазначає, що наркоманія - серйозне зло для окремих осіб, загрожує соціальній та економічній безпеці людства.

Головний лікар

Отто СТОЙКА